Asiakaslähtöisesti ja tavoitteellisesti, tunteita unohtamatta. Työpaja Telakka.

KOMPASSI

Syysnumero 2020

Haastatteluja

Tietovisa

Kalevalaa

Sofian sarjis

Historiaa

Pelejä

SISÄLTÖ Syysnumero/2020

3 Terveiset Annalta
4 Seppo Rädyn haastattelu
5 Telakan toiminnan lyhyt historia
6 Viihdettä virtuaalipajalta
7 Ohjaajaesittelyssä Pekka Rautio
8 Intohimona kuorolaulu
9 Elokuva-arvostelu Ridley Scott: Gladiaattori
10 Lautapelien historia
11 Magic: The Gathering -peli
12 Itäsuomalaisten historia
14 Goottikulttuuri
16 Sofian sarjis
18 Suomalainen mytologia
20 Japanilainen mytologia
22 Voikukan haituva Kotipesä
23 Syksyn 10 visaista kysymystä

Taitto: Minna T.

Toimittajat: Henri, Heta, Minna J., Tommi, Tino, Tomi ja Vesa

Kuvittajat: Minna T., Heta ja Sofia

KOMPASSI

on Työpaja Telakan asiakkaiden oma lehti, joka kootaan asiakkaiden ja ohjaajien yhteistyönä. Sisältö on pääasiallisesti asiakkaiden tuottamaa materiaalia ja aiheet kerätään asiakkaiden keskuudesta ja heidän ehdoillaan.
Lehden tarkoituksena on ilahduttaa ja tiedottaa talon omaa väkeä, mutta myös tehdä Työpaja Telakkaa ja sen toimintaa tunnetuksi kaikille savonlinnalaisille ja ympäristökuntalaisille, sekä mahdollisille yhteistyökumppaneille.

Lisätietoa Työpaja Telakasta ja sen toiminnasta löydät osoitteesta:
www.savonlinna.fi/tyollisyyspalvelut/tyopajat/tyopaja_telakka

Olemme myös Facebookissa ja Instagramissa

Tsekkaa pois!

Terveiset Annalta

Kulunut vuosi on ollut poikkeuksellinen. Koronapandemian johdosta Työpaja Telakka piti sulkea maaliskuussa ja lähes koko yhteiskunta laitettiin kiinni. Koronapandemia aiheutti hämmennystä ja pelkoakin, koska kukaan ei oikein tiennyt, mitä tulee tapahtumaan. Kaikilla ihmisillä kevät kului oikeastaan kotona ollessa ja ulkoillessa. Ei saatu tavata ketään. Yksinäisyys ja ahdistus lisääntyivät monella.

Kun Työpaja Telakka oli suljettuna asiakastyöstä, ohjaajat siirtyivät erilaisiin työtehtäviin. Osa siirtyi kauppakassipalveluun, jossa hoidettiin yli 70-vuotiaiden kauppaostoksia. Osa työpajaohjaajista alkoi kehittämään virtuaalista työpajatoimintaa ja virtuaalilähetyksiä lähetettiin eri palvelukoteihin neljänä päivänä viikossa. Etäkuntouttavan lähetyksiä kehitettiin myös ja etänä toimintaa järjestettiin toukokuussa. Osa työpajaohjaajista oli mukana ympäristönhoitotehtävissä. Kaikkiin asiakkaisiin pidettiin yhteyttä koko tauon aikana.

Työpaja Telakka avautui kesäkuun alussa jälleen asiakkaille. Aluksi toimintaan osallistuivat kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat, sitten toimintaan tulivat mukaan myös kotona vanhempien kanssa asuvat tai yksin asuvat vammaispalvelunasiakkaat. Elokuun alussa palvelukodeissa asuvat asiakkaat pääsivät mukaan työpajalle.

Koronapandemia jatkuu edelleen ja toiminnassa huomioimme turvavälit ja tehostetun käsien pesemisen, sekä käsidesin käyttöön kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Sairaana ei saa tulla töihin.

Toivon, että koronapandemia väistyy eikä tule meille. Mutta jos tulee, niin selvitään tästä yhdessä. Pidetään toisistamme huolta. Soitetaan tai laitetaan viestiä. Halataan virtuaalisesti. Olemme tässä yhdessä.

Pysykää terveinä,

Työllisyyspalvelujen päällikkö

Seppo Rädyn haastattelu

Kun kuulin, että saisin tavata Seppo Rädyn, tiesin että siitä tulee hyvä juttu Kompassiin. Sain kuulla asiasta Jarmo Hirvoselta, joka on Tanhuvaaran valmennuskeskuspäällikkö. Haastattelin Seppoa Tanhuvaaran urheiluopistolla. Haastattelun alussa minua hiukan jännitti, mutta pian rentouduin, sillä onhan Seppokin aika rento kaveri. Haastattelukin meni lopulta rauhallisesti ja hyvin.
Sain lopuksi Sepolta vielä nimikirjoituksenkin, johon Seppo merkitsi myös ennätysheittonsa 96,96 metriä. Sain myös Sepon vanhan valmentajan, Eino Maksimaisen nimikirjoituksen. Oli kyllä kerrassaan mielenkiintoista tavata vanha keihäslegenda, mitä en unohda ikinä.

H: Mitä touhuat nykyään?
S: Eläkkeellä olen ja harrastelen aikuisurheiluvalmennusta. Kuntoilen silloin kun pystyn ja itseäni kiinnostaa, kotonani Tohmajärvellä. Syksyllä kaatelin puita 12 tuntia päivässä. Vähän erilaista kuin 20 vuotta sitten.

Henri ja Seppo

Henri ja Eino

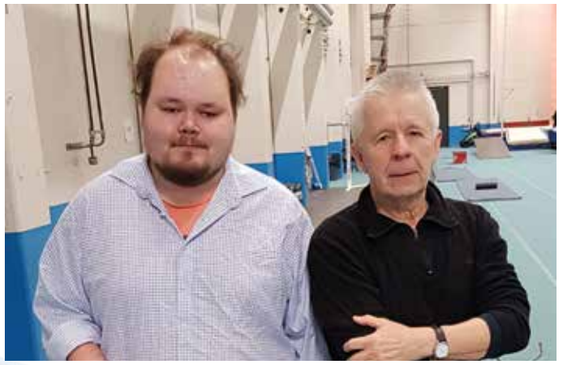

H: Muistatko että olisit koskaan hävinnyt dopingin käyttäjälle?
S: En muista kyllä että olisi niin koskaan itselle käynyt, mutta muistan että Antti Ruuskaselle on niin käynyt ja hän sai hopeamitalin vasta Lontoon olympiakisojen jälkeen.

H: Minkälainen keihäs oli sinun aikanasi?
S: Muutoin samanlainen kuin nykyään painoineen ja painopisteineen, mutta vähän löysempi niin että se vetkulehti heittäessä.

H: Voititko yleensä kaikki kisat urallasi?
S: En, en yleensä. Jan Zelezny sattui olemaan silloin huippukunnossa. Olisi saanut olla pari vuotta myöhemmin, Seppo naurahtaa.

H: Muistatko kun Tapio Korjus kiskaisi itsensä voittoon viimeisellä heitolla Soulissa 1988?
S: Joo muistan kyllä.

H: Olitko itse silloin mukana kisassa?
S: Olin, sijoituin silloin kolmanneksi.

H: Mikä oli kaukaisin paikka missä olet kisannut?
S: No Atlantahan on aika kaukana… eikun hei Soulissa. Soul taitaa olla kauempana. Soul ja Atlanta siinäpä ne.

Henri

Telakan toiminnan lyhyt historia

Työpaja Telakka on perustettu vuonna 2013 entisen Savonlinnan työkeskuksen perustalle. Työkeskus ehti toimia Telakkatiellä Kurssipesän kiinteistössä vuodesta 2006 lähtien. Aiemmin työkeskus toimi Tuottajantiellä, josta jouduttiin muuttamaan rakennuksen tulipalon jälkeen. Työkeskuksessa työskenteli 35 asiakasta kahden ohjaajan kanssa. Työpaja Telakka on laajentunut 35 asiakkaasta nykyiseen 210 asiakkaaseen. Henkilökuntamäärä on kasvanut 2 ohjaajasta 30 ohjaajaan. Työpaja Telakan tarvitsemien työtilojen pinta-alakin on viisinkertaistunut aina 1500 m^2 saakka.

Työpaja Telakalla tehtävien töiden valikoima on myös kasvanut ja kehittynyt vuosien varrella. Kokoonpanotehtäviä tehdään Työpaja Telakalla edelleenkin. Käsityöt, tekstiili- ja puutyöt, ovat isossa osassa. Keittiö- ja siivoustehtävät työllistävät monia.

Myös luovat toiminnat ovat olleet Työpaja Telakalla tärkeitä jo alusta alkaen. Työpajalla on näytelmäkerhoja ja monenlaista musiikkitoimintaa niin yksilö kuin ryhmämuotoisena. Tanssiryhmiä on monia, monen tasoisia ja eri tyylilajeja.

Työpaja Telakan uusimpia työtehtäviä ovat digipajan tehtävät, työtehtävät työpajan ulkopuolella sekä työhönvalmennus yrityksiin.

Toimintaa järjestetään asiakaskohtaisesti sosiaalihuollon, vammaispalvelun, kehitysvammahuollon sekä kuntouttavan työtoiminnan perustein. Asiakkaat ohjautuvat palveluihin edellä mainittujen palvelujen kautta.

Leikkeet: Itä-Savo, Kalle Pirhonen, 20.1.2006

ITÄ-SAVO 3

Palo vei yli sadan työpaikan

Tuottajantien teollisuushallin tulipalosta aiheutui miljoonavahingot, syttymissyy ei selvillä

Kalle Pirhonen
IS Savonlinna

Savosetin vahingot yli 100 000 euron

Kalle Pirhonen
IS Savonlinna

Leipomo paloi samassa paikassa 1998

Kalle Pirhonen
IS Savonlinna

Viihdettä virtuaalipajalta

Työpaja Telakan virtuaalipaja syntyi keväällä pandemian aiheuttaman poikkeustilan myötä. Virtuaalipaja lähetti ohjelmaa neljänä päivänä viikossa useisiin palvelukoteihin maaliskuusta heinäkuun loppuun saakka. Lähetykset olivat suoria live-esityksiä ja suunnattu aina kullekin yksikölle omin maustein. Osa yhteyksistä sisälsi interaktiivisuuttakin ja kommunikointi asiakkaiden kanssa oli antoisaa.

Virtuaalipajan ohjelmistossa oli todella monipuolisesti kaikenlaista mukavaa katsottavaa ja kuultavaa; näytelmiä, musiikkia, uutisia, tsemppilauluja, jumppaa ja bingoa. Unohtamatta päivän kuulumisia, mietelausetta sekä säätiedotusta. Ohjelmat suunniteltiin viikko kerrallaan ja ne koostettiin mahdollisimman virikkeellisiksi huikeine asustuksineen ja lavasteineen.

Tekijäporukassa luovat ideat sinkoilivat ja esiintyjät ylittivät oman mukavuusalueensa monta kertaa suorien lähetysten tuoksinassa. Huumoriakaan ei unohdettu missään vaiheessa.

Virtuaalipaja toi vaihtelua ja viihdykettä koronaeristyksessä eläneiden palvelukotien asukkaiden arkeen.

Virtuaalipajan tekemisen meininki tuotti monta ikimuistoista hetkeä, joista osaan voi tutustua Työpaja Telakan Facebook sivustolta löytyvien linkkien kautta.

Ohjaajaesittelyssä
Pekka Rautio

Telakka on kooltaan suuri ja ykköstiimin toiminta Telakalla on yhtä tehokasta kuin se kuulostaakin kaikkien muiden osastojen kanssa. Pekka Rautiolle tuli
3. lokakuuta 2020 täyteen neljä vuotta työskentelyä Hennan ja Teijan kanssa ykköstiimissä iloisin ja ahkerin mielin.

”Tasan neljä vuotta sitten aloitin alakerrassa ensin palkkatukityöllistettynä kolmen kuukauden ajan ja jatkoin siitä oppisopimuksella ja opiskelin lähihoitajaksi kaksi ja puoli vuotta. Sain vakinaisen paikan työpaja-ohjaajana valmistumiseni jälkeen ja olen viihtynyt Työpaja Telakalla siitä lähtien.”

Aamut alkavat virkeästi Pekalla hänen tullessa töihin. Pekka voi aloittaa reippain mielin työpäivän 1 tiimin kanssa aamupiirissä. Pekalla kyllä riittää tekemistä työpäivänä. Ykköstiimissä tehdään kuparitöitä, virkataan ja askarrellaan. Siellä järjestetään erilaisia viriketoimintahetkiä, muun muassa: levyraati, pallokerhot, bingo, katsellaan elokuvia ja pelataan lauta- ja muistipelejä. Tekemistä siis riittää.

”Harrastuksiini kuuluu biljardin ja snookerin peluu. Kerran viikossa käyn pelaamassa sählyä muiden ohjaajien kanssa. Seuraan paljon urheilua, etenkin jalkapalloa. Pidän työstäni asiakkaiden parissa ja työskentelystä mukavien työkavereiden kanssa.”

Henri

Intohimona kuorolaulu

1. Loiske Kuoroa johtaa Kerimäen kanttori Maria Padatsu.
2. Kuoron nimi on Loiske Kuoro.
3. Minun lempilaulu on Pekka Simojoen Myrsky-laulu.
4. Käymme Loiske kuoron kanssa esiintymässä milloin missäkin.
5. Loiske kuoro kokoontuu torstaisin Säämingin Seurakuntatalolla.
6. Loiske kuorossa mulla on omat nuotit mukana ja joskus on vähän ylimääräisiä nuotteja.
7. Loiske kuorossa mulla on aina oma nuottiteline sekä harjoituksissa että esityksissä.
8. Loiske kuorossa lauletaan erilaisia lauluja, kuten: Myrsky, Kynttiläkulkue, Joulun lapsi, Lapsenkokoinen joulu ym.
9. Loiske kuorossa on kuorolaisia n. 20 ihmistä, tyttöjä. Mä oon siellä Loiske kuorossa ainut poika. Siellä Loiske kuorossa on alaikäisiä.
10. Kannan nuottejani aina esityksiin ja harjotuksiin, aina ja ikuisesti, Aamen!

Olen Tomi ja harrastan kuorolaulua. Kuoro jossa käyn on nimeltään Loiske kuoro ja sitä johtaa Kerimäen kanttori Maria Padatsu. Loiske kuoro kokoontuu torstaisin Säämingin Seurakuntatalolla Savonlinnassa klo 15.00-16.00.

Loiske kuorossa laulaa n. 20 laulajaa. Minä olen siellä ainut poika ja muut kuorolaiset ovat tyttöjä. Minä olen vanhin laulaja kuorossa, koska olen 18-vuotias ja muut kuorolaiset ovat ala-asteikäisiä.

Loiske kuorossa laulamme pääasiassa hengellisiä lauluja eli ne kertovat Jeesuksesta ja hänen elämästään. Minulle tärkein laulu on Myrsky-laulu, joka kertoo kapteenista, aalloista, ankkureista ja merestä.
Tässä pieni pätkä laulun sanoista:
”Joskus on merikin hyrskyn, myrskyn, taivaalla sataa ja salamoi! Veneemme vie läpi tuulen tyrskyn, pärskyy ja pisaroi. Joskus niin villisti laineet laukkaa, möyrivät mahtavat maningit. Veneemme vaappuu ja vettä haukkaa, auta ei ankkurit. Mutta meillä on kapteeni joka ei nuku. Hän saa laineetkin laantumaan, eikä paattimme koskaan huku, varmasti satamaan saavutaan. Mutta meillä kapteeni joka ei pelkää alla ankaran aallokon, tyynesti katsoo hän järvenselkää, varmaan jo arvaat kuka Hän on?”

Muita lauluja joita kuorossa lauletaan ovat Joulun Lapsi, Lapsenkokoinen joulu, Tähdenlento ja Luomakunnan laulu.

Kuoromme käy esiintymässä mm. Savonlinnan Tuomiokirkossa, Kerimäen Talvikirkossa ja Savonlinnan Seurakuntakeskuksessa.

Olen harrastanut kuorolaulua jo n. 12 vuotta. Ensimmäinen kuoroni oli Iloinen Lapsikuoro ja siellä kuoronjohtajana oli Leena Astikainen. Minulla on nuotteja ja nuottikirjoja todella paljon. Rakastan niiden kopioimista ja pläräämistä. Järjestelen nuotteja eri kansioihin melkein joka ilta. Tykkään myös pitää kuoroa Villa Saimaan porukoiden kanssa. Minä toimin kuoronjohtajana ja jaan kaikille nuotteja. Kuljetan kassitolkulla nuotteja aina esityksiin ja harjoituksiin. Minulla on käytössä oma nuottiteline.

Historiallinen toimintaeepos

Ridley Scott: Gladiator

Gladiaattorit olivat aseistettuja taistelijoita jotka ottelivat petoja, rikollisia ja toisia gladiaattoreja vastaan muinaisen Rooman areenoilla. Aluksi gladiaattoreina toimivat sotavangit ja muut orjat, mutta myöhemmin gladiaattoreiksi värväytyi myös vapaita roomalaisia. Gladiaattorit taistelivat katsojien huvin vuoksi, ja riskeerasivat elämänsä jokaisessa taistelussa. Gladiaattorien saavutuksia viihteen tuojina ikuistettiin moniin taideteoksiin ympäri Roomaa. Ottelemalla voitokkaasti gladiaattorit saattoivat voittaa lopulta vapauden.

Gladiator luo rikkaan kuvauksen antiikin Rooman aikaisesta poliittisesta juonittelusta ja erään miehen oikeudenmukaisuuden kaipuusta.

Katsoin muutama vuosi sitten Ridley Scottin ohjaaman Gladiatorin (2000), joka sijoittuu muinaisen Rooman valtakuntaan. Se jätti unohtumattoman vaikutuksen.

Olen ollut aina kiinnostunut jostakin syystä antiikin Kreikan ja Rooman historiasta, ehkä koska on kyseessä aika tapahtumarikas aikakausi. Gladiator seuraakin roomalaisen kenraali Maximuksen kohtaloa sotilaana ja gladiaattorina.

Maximus on juhlittu sotasankari, joka saa päätökseen pitkittyneen markomannisodan. Tämä saa huomion keisari Marcus Aureliukselta. Aureliuksella on perijä, Commodus, mutta keisari haluaa antaa valtaistuimen oikeamieliselle Maximukselle.

Commodus ei kuitenkaan niele tätä mukisematta vaan surmaa Aureliuksen. Nimitettyään itsensä keisariksi Commodus haluaa Maximuksen olevan lojaali itselleen, mutta Maximus kieltäytyy kuultuaan surmatyöstä. Commodus uhkaa seuraavaksi Maximuksen ja hänen perheensä henkeä.
Maximus joutuu pakenemaan ja löytää jossain vaiheessa perheensä kuolleena. Hän haavoittuu, hautaa perheensä ja menettää tajuntansa.
Orjakauppiaat vievät Maximuksen ja hän joutuu gladiaattoriksi. Vähitellen hänestä tulee yleisön suosikki.

Vesa

Lautapelien historia

Lautapelien pelaaminen on nykyaikana monien lempiharrastus, mutta moni voi yllättyä kuullessaan lautapelien rikkaasta ja pitkästä historiasta.
Tämä historia ulottuu jopa 5000 vuoden päähän, aikaan jolloin kirjoitustaitoa ei oltu vielä edes keksitty. Ensimmäinen ihmisten lautapeli olikin yksinkertainen noppapeli jonka jäämiä on löydetty mm. Lähi-Idästä, Niililtä ja Tigriksestä. Muita kuuluisia vanhoja lautapelejä ovat mm. Backgammon ja shakki.

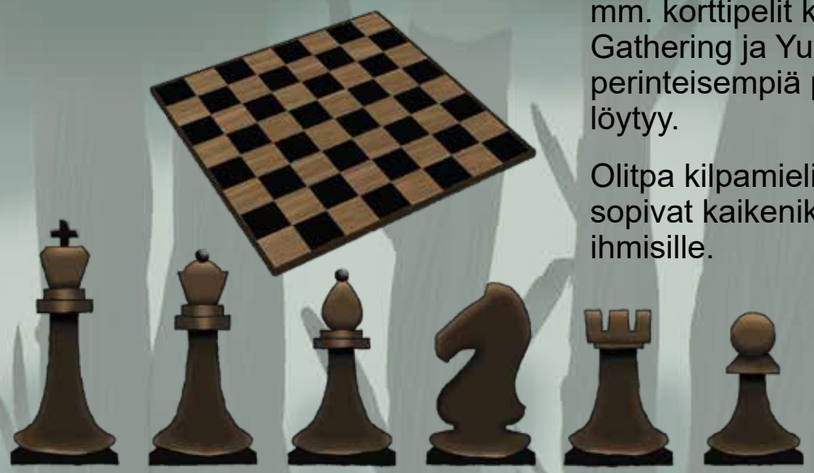

Lautapelit eivät ole pelkästään tapa kuluttaa aikaa, vaan varsinkin nuoret ja lapset voivat oppia lautapelien kautta monia hyödyllisiä taitoja. Tutkimusten mukaan lautapelien pelaaminen voi auttaa nuoria ja lapsia esim. loogisen ajattelun, sosiaalisen kanssakäymisen, laskemisen ja keskittymisen kehittämisen kanssa.

Jos olet kilpamielinen, ilahdut varmasti kuullessasi että moni nykyajan lautapeliyhteisö on luonut lempilautapeleilleen kilpailuja ja turnauksia. Näihin peleihin kuuluu mm. korttipelit kuten Magic: The Gathering ja Yu-Gi-Oh mutta myös perinteisempiä pelejä kuten shakki löytyy.

Olitpa kilpamielinen tai et, lautapelit sopivat kaikenikäisille ja kaikenlaisille ihmisille.

Nykyajan lautapelien aika voidaan katsoa alkaneen vuoden pelipalkinto ”Spiel des Jahres” (Vuoden peli) palkinnon jakamisen alkamisesta vuonna 1978. Tämän jälkeen alkoi niin kutsuttu lautapelien renesanssi, jonka yksi tunnetuimmista tuotteista on Settlers of Catan (Catanin uudisasukkaat. Nykynimellä pelkästään Catan). Nykyään lautapelejä on tuhansia ja ne on luokiteltu eri pelien alakategorioihin (esim. korttipelit, europelit yms.)

Magic: The Gathering

Minkälainen peli Magic: The Gathering on?

Magic: The Gathering (MTG) on fantasiaan perustuva Wizards of the Coastin luoma korttipeli jossa pelaajat taistelevat toisiaan vastaan kuvitteellisella taistelutantereella.

Tämän kuvitteellisen taistelun aikana pelaajat voivat käyttää resurssia nimeltä ”mana” kutsuakseen palvelukseensa mm. eri hirviöitä ja loitsuja. Pelissä manalla on 5 eri väriä jotka symbolisoivat eri peli- ja ajattelutapoja. Myös hirviöillä ja loitsuilla on omat värinsä ja nämä värit (tai niiden kombinaatiot) määräävät niiden luonteen ja vaikutukset.

Kenelle MTG sopii?

Magic: The Gathering sopii pelinä melkein kaikenkaltaisille ihmisille. Pelin värit ja mekaniikat antavat pelaajille lukuisia tapoja ilmaista itseään korttipakkojensa kautta.
Magic: The Gathering sisältää myös monia pelimuotoja jotta kaikentasoisille pelaajille löytyy oma paikka.

Miten voit aloittaa MTG:n pelaamisen?

MTG:n pelaamisen aloittaminen voi olla vaikeaa tai pelottavaa monille pelin monimutkaisten mekaniikkojen takia. Monilla MTG:tä myyvillä peliliikkeillä on ilmaisia aloituspakkoja uusille pelaajille ja useimmat peliryhmät ottavat mieluusti uusia pelaajia mukaan peleihinsä. Suosittelen tarkastamaan asuinalueesi pelikauppojen ja peliryhmien tilanteen. Mikäli pelin fyysinen pelaaminen ei ole mahdollista asuinalueellasi syystä tai toisesta, voit myös pelata peliä internetin kautta Wizards of the Coastin ”Magic: The Gathering Arena” nimisen pelisovelluksen kautta.

MTG lainaa myös inspiraatioita oikean elämän mytologiasta ja saduista.

Itäsuomalaisten historia

Suomen kirjoitettu historia

Ensimmäiset Suomea koskevat kirjalliset lähteet ovat 1100-luvulta. Tätä edeltävää aikaa kutsutaan Suomen esihistoriaksi. Suomen historia alkaa kristinuskon saavuttua Etelä-Suomeen, jolloin ensimmäiset kirjalliset lähteet ovat syntyneet. Suomen historian alkaminen aloitti myös Suomen keskiajan. Suomen keskiajan katsottiin pitkään alkaneen 1150-luvulle ajoitetun myyttisen ensimmäisen ristiretken myötä. Suomi liitettiin osittain Ruotsin valtakuntaan viimeistään 1200-luvun lopulla kolmannen eli viimeisen ristiretken jälkeen. Esimerkiksi suurin osa Karjalaa kuului Venäjän ja Novgorodin alueisiin. Itä- ja Pohjois-Suomella oli löyhät siteet Turkuun, Tukholmaan ja Novgorodiin. Ruttoepidemia surmasi suuren osan väestöstä Ruotsissa, Novgorodissa ja Venäjällä vuonna 1349, mutta sen leviämisestä Suomessa ei ole tarkempaa tietoa. Ruotsin ja Novgorodin rajakahakat laajenivat 1400- ja 1500-luvun vaihteessa sodaksi.

Mikael Agricola toteutti uskonpuhdistuksen 1500-luvulla Länsi-Suomessa ja sieltä se levisi myös Itä-Suomeen. Hän oli Turun piispa ja kielenkääntäjä. Agricola julkaisi teokset: Abc-kirjan, Uuden testamentin ja osittaisen Vanhan testamentin. Mikael Agricolaa pidetään suomen kirjakielen isänä. Vuonna 1478 Novgorod liitettiin Venäjään. Näin osa Suomesta siirtyi Venäjälle.

Mikael Agricola

Ruotsi menetti suurvalta-asemansa Venäjälle suuressa Pohjan sodassa. Suomen sodan jälkeen vuonna 1809 Suomi liitettiin Venäjään ja siitä tehtiin autonominen suuriruhtinaskunta. Suomella oli suuriruhtinaskunnan asema vuodesta 1809 vuoteen 1917. Suomen pyrkimys itsenäisyyteen vahvistui uudessa asemassa.

Elias Lönnrot kokosi 1800-luvulla Suomen kansalliseepoksen Kalevalan. Hän teki runonkeruumatkoja Karjalaan. Muita Lönnrotin teoksia ovat mm. Kanteletar ja Flora Fennica. Lisäksi hän oli mukana julkaisemassa ensimmäistä suomenkielistä aikakausilehteä. Lönnrotia pidetään suomen kirjakielen toisena isänä Mikael Agricolan jälkeen.

Elias Lönnrot

Kansan historia

Itäsuomalaisten ja indoeurooppalaisten kansojen historia alkoi Aasian aroilta sotaisista heimoista, jotka olivat paimentolaisia tai puolipaimentolaisia. Yleisen käsityksen mukaan indoeurooppalaisia olivat hautakumpuja rakentaneet sotaisat heimot. Toisen teorian mukaan indoeurooppalaiset olivat lähtöisin Turkin Anatoliasta, josta he levittivät maanviljelyn Eurooppaan noin 7000-3000 ennen ajanlaskun alkua. Tosin kielellistä yhteyttä ei varsinaisesti ole muihin indoeurooppalaisiin kieliin. Tarkemmin suomalaisten alkukodin väitetään sijainneen Mustanmeren itä- ja pohjoispuolella Dneprin ja Volgan varrella, Ukrainan ja Etelä-Venäjän aroilla.

Suomen kieli

Suomen kieli kuuluu suomalais-ugrilaisiin kieliin. Suurimpia sukulaiskieliä ovat: Unkarin kieli ja Viron kieli. Myös tärkeimpiä sukulaiskansoja ovat Unkari ja Viro. Suomalais-ugrilaiset kielet polveutuvat uralilaisesta kantakielestä, jota puhuttiin tuhansia vuosia sitten. Myöhemmin puhutaan kantapermistä, joka suhteellisen myöhään jakautui komin ja udmurtin kieliksi sekä suomalais-volgalaiseksi kantakieleksi. Tästä olisivat erottautuneet marin kieli, mordvan kieli ja varhaiskantasuomi eli suomalais-lappalainen kantakieli. Tutkimuksen mukaan tämä olisi jakautunut kantalapiksi ja kantasuomeksi, joka hajaantui viimeisellä vuosituhannella ennen ajanlaskun alkua. itämerensuomalaisiksi kieliksi. Siitä on kehittynyt suomen kieli. Nykyisen käsityksen mukaan suomen kieli on ollut alun perin suppealla alueella puhuttu kantakieli, joka on levinnyt laajemmalle alueelle ehkä pikemminkin kielenvaihtojen kuin vaellusten takia.

Itsenäisyyden aika 1917–2020

Suomen senaatti antoi itsenäisyysjulistuksen 6. joulukuuta 1917. Venäjän toisen, eli vuoden 1917 Lokakuun vallankumouksen jälkeen. Leninin johtama Neuvosto-Venäjän kansankomissaarien neuvosto tunnusti Suomen itsenäisyyden 31. joulukuuta 1917, ja pian sen jälkeen myös moni muu valtio. 28. tammikuuta 1918 alkoi sisällissota, joka päättyi Saksan tukemien valkoisten voittoon bolševikkien tukemia punaisia vastaan. Rauha Neuvosto-Venäjän kanssa sovittiin Tartossa 14. marraskuuta 1920. Toisessa maailmansodassa Suomi taisteli Neuvostoliittoa vastaan talvisodassa 1939-1940 ja jatkosodassa 1941-1944. Aselevon jälkeen 4. syyskuuta 1944 aseet jouduttiin kääntämään Neuvostoliiton vaatimuksesta Saksaa vastaan Lapin sodassa 1944-1945.

Suomi menetti osan Itä-Suomea sodassa Neuvostoliitolle. Menetettyjä alueita olivat: Petsamon alue, Sallan-Kuusamon alue, Laatokan Karjalan, Karjalan Kannas ja osa Suomenlahden saaria.

Tommi

Sotien jälkeen Suomesta rakennettiin pohjoismainen hyvinvointivaltio. Suomi liittyi Euroopan unioniin vuonna 1995. Vuonna 2002 euro korvasi markan Suomen virallisena valuuttana.

Suomen vaakuna on Suomen valtion tunnus. Autonomisella Suomen suuriruhtinaskunnalla oli 1800-luvulla leijonavaakuna, ja vuonna 1917 siitä tuli itsenäisen Suomen tunnus.

Goottikulttuuri

Goottikulttuuri on 1970-luvun lopulla Britanniassa syntynyt alakulttuuri, johon liitetään ennen kaikkea hautausmaaestetiikkaan perustuva huomiota herättävä pukeutumistyyli. Goottialakulttuurilla ei ole poliittisia tai yhteiskunnallisia päämääriä: kyse on esteettisestä liikkeestä, tyylisuuntauksesta ja populaarimusiikin ympärille rakentuneesta vapaa-ajan kulttuurista. On myös olemassa goottiestetiikkaan perustuvia romaaneja, sarjakuvia ja elokuvia. Niiden aihepiirit liittyvät usein kauhuun ja fantasiaan.

Lopullisesti alakulttuuri muotoutui 1980-luvun alussa, jolloin goottirockista tuli oma musiikkityylinsä. Tuolloin kyseisen musiikin ihailijoita alettiin kutsua gooteiksi. Nimitys viittaa englanniksi gothic kauhu- ja kuolemanromantiikan merkityksessä.

Historia

1970-luvun lopulla Britanniassa oli muutamia post-punk-yhtyeitä, joita luonnehdittiin goottilaisiksi. Varsinaisesti vasta 1980-luvun alussa goottirock eriytyi post-punkista omaksi tunnistettavaksi suuntauksekseen. Gootti-nimitys on tiettävästi omaksuttu brittiläisen Sounds-rock-viikkolehden artikkelista the face of punks gothique. Artikkelin kirjoitti Steve Keaton ja se julkaistiin 21. helmikuuta 1981. Lontoon Sohossa avattu Batcave-klubi toimi kohtauspaikkana kasvavalle goottipiirille. New musical express-lehti nimitti tätä uutta suuntausta lyhyen aikaa positiiviseksi punkiksi. Batcaver-käsitettä on myöhemmin käytetty kuvaamaan tämän aikakauden gootteja.

Yhdysvalloissa vaikutti 1970-luvun lopulla ja 1980-luvun alussa punkrockista eriytynyt deathrock-suuntaus, joka oli goottirockia paljolti vastaava ilmiö, mutta kuitenkin riippumaton brittiläisestä goottisuuntauksesta. 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa Saksassa vastaavan kasvavan alakulttuurin edustajia kutsuttiin nimellä gruftis (suom.hautaolennot). He olivat kiinostuneita goottirockista, uudesta aallosta ja new romantic-suuntauksesta, ja näitä yhdistellen he kehittivät darkwave-nimellä tunnetun alakulttuurin.

Nykyinen alakulttuuri

1990-luvulla syntyi uusia alakulttuureja, jotka yhdistettiin valtavirran viestimissä goottityyliin. Ajan kuluessa gootti-termi laajeni yleisempään käyttöön, ja toisinaan sitä käytettiin myös sellaisista rock-yhtyeistä joilla ei ollut mitään yhtäläisyyksiä alkuperäisen goottialakulttuurin musiikin ja vaatemuodin kanssa.

Goottimusiikki

Goottirock ja deathrock -suuntaukset saivat alkunsa pienistä joukoista yhtyeitä. Näihin kuuluvat Bauhaus, Specimen, The Damned, Southern Death Cult ja 45 Grave.

1980-luvun puolivälissä yhtyeiden määrä alkoi kasvaa ja jotkut niistä saivat suosiota, kuten esimerkiksi The Sisters of Mercy ja The Mission.

1990-luvun puolessa välissä goottitapahtumien musiikki vaihteli goottirockista, deathrockista, industrialista, emb:stä, ambientista ja kokeellisesta musiikista synthpopista. Myös esimerkiksi 1990-luvuilla suosiossa olleet Type O Negative ja Paradise Lost ovat jättäneet pysyvän vaikutuksen goottimetallin ulkoasuun ja soundiin.

Goottimuoti

Kaavamaisen käsityksen mukaan gootti-muoti on synkeää, joskus makaaberia ja eroottisesti latautunutta. Goottien väitetään stereotyyppisesti pukeutuvan vain mustaan tai vähintään hyvin tummiin väreihin kuten viininpunaiseen tai tummansiniseen ja että näitä tummia värejä käytetään miltei aina mustan värin kanssa. Todellisuudessa gootit käyttävät hyvin laajaa väriskaalaa pukeutumisessaan ja joillakin musta on vain sivuosassa. Yleisimmät voimakkaat värit lienevät kirkkaanvihreä, vaaleanpunainen, punainen ja violetti. Myös kokonaan valkoiset asut ovat gooteilla mahdollisia. Mikä tahansa kaupasta ostettu punainen tai punamusta paita ei tee kuitenkaan ihmisestä goottia vaan useat gootit ostavat vaatteitaan goottivaateliikkeistä tai valmistavat vaatteensa itse. Suomessa tunnetuin goottivaatteiden myyjä on Helsingissä toimiva liike Morticia.

Goottiehostus

Meikkaaminen on monilla gooteilla, niin miehillä että naisillakin, tärkeä osa identiteettiä. Yleisimmin kasvoilla on tumma silmämeikki, jonka väriä valkoinen puuteri korostaa. Huulipuna on usein tummanpunaista tai mustaa. Kulmakarvoja voidaan korostaa tummalla kulmakynällä tai sen korvikkeella. Toiset nyppivät kulmakarvat pois ja piirtävät ne haluamallaan tavalla uudestaan. Erilaiset, useimmiten suuret ja raskaat kasvolävistykset, kuuluvat myös monien goottien vakiovarusteisiin. Koruina käytetään usein katolista tai muuta uskonnollista kuvastoa kuten krusifikseja, ruusukkoja ja ankheja. On myös gootteja jotka puolestaan eivät juuri käytä kosmetiikkaa korostaakseen tyyliään vaan keskittyvät ennemminkin asusteisiin.

Sofian sarjis

Afrikka

Alkuasukkaat asuivat siellä aikoinaan ja asuvat edelleenkin.

Ensimmäinen nuotio keksittiin.

Australian merialue

Siellä on merivaellusta ja taitavia uimareita.

He osaavat sukeltaa helmiä.

Pohjois-Amerikka

Intiaanien asuinpaikka.

He ovat luontoa rakastavaa kansaa ja ovat rakentaneet toteemin.

Etelä-Amerikka

Siellä on paljon villieläimiä ja kasvillisuutta.

Luonnosta saa paljon lääkkeitä.

Aasia

Sielläpäin uskotaan pyhiin olentoihin temppeleissä ja muissa.

Siellä harrastetaan taistelulajeja.

Siellä on myös maailman korkein vuori Mount Everest sekä suuri Himalajan vuoristo.

Eurooppa

Paljon kulttuureja sekä rikkautta että köyhyyttä.

Jumaluutta on paljon.

Paljon kauneutta ja rumuutta käsiteltävänä.

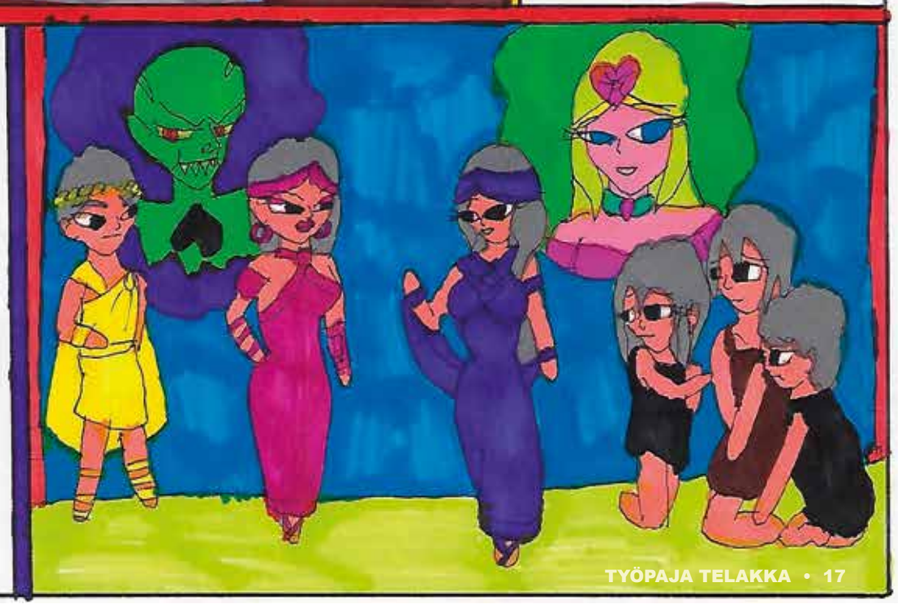

Suomalainen mytologia

Suomalaista mytologiaa eli taikauskoa nimitetään myös šamanismiksi. Tunnetuin suomalaisen mytologian edustaja on kansalliseepos Kalevala tai Kalevan pojat. Mytologia oli voimakkaasti kytköksissä suomalaiseen muinaisuskontoon. Monet mytologiset runot kertoivat sankareista ja näiden seikkailuista. Sankareista tärkeimpiä olivat suuri johtaja ja tietäjä Väinämöinen, ja taidokas seppä Ilmarinen. Väinämöistä tiedetään palvotun ja hänen opetuksiaan pidetyn pyhinä. Ilmarinen muistuttaa taivaanjumalaa muun muassa siten, että hän on takonut taivaankannen, ja ollut iskemässä ensimmäistä tulta. Ilmarisen nimi voi myös olla sukua etäsukukielisten Inmar- taivaan-jumalalle. Väinämöinen, Ilmarinen ja Joukahainen olivat syntyneet jo ennen maailmaa, ja osallistuivat sen luomiseen. Heitä on myös pidetty toistensa veljeksinä.

Suomalaisilla oli enemmän haltijoita kuin jumalia. Tosin Kalevalan hahmot eivät olleet kumpiakaan. Niin pientä paikallista kotihaltijaa, tarun muinaissankaria, kuin taivaan kuningasta Ukko ylijumalaakin saatettiin esimerkiksi palvoa, rukoilla ja lepyttää uhrein. Jotkut olennot olivat ”ihmishaltijoita”, jotka asuivat ihmisten lähipiirissä ja suojelivat ihmisten omaisuutta tai terveyttä tai toivat näille onnea. Nämä olivat omistajilleen hyviä, jos niitä vain kohteli hyvin, esimerkiksi muisti uhrata. Riistan- ja kalanhaltijat sekä säänhaltijat auttoivat ihmisiä, kun niille uhrasi, luki loitsuja ja käyttätyi niiden valtapiirillä kunnioittavasti. Lisäksi oli pahoja tai tuntemattomia olentoja ja hirviöitä, jotka edustivat ulkopuolisia sekä vieraita asioita ja ilmiöitä.

Uskottiin, että kodissa ja pihapiirissä asui eri olentoja. Näitä olivat esimerkiksi rakennusten haltijat, omaisuuden haltijat ja hedelmällisyyden jumalat. Monet näistä olennoista olivat ihmisten kumppaneita. Ne auttoivat ihmisiä, ja ihminen vuorostaan uhrasi niille. Tällaisten haltijoiden tehtävä oli usein vartioida ja hoitaa perhettä, taloa, satoa, karjaa ja pihapiiriä.

Eri ympäristöjä ja eläimiä hallitsevia luonnonhenkiä pyydettiin avuksi muun muassa riistaa ja kalaa pyydettäessä. Näistä osa oli myös jumalia.

- **Tapio** oli metsän kuningas, jolta pyydettiin riistaa
- **Mielikki** oli metsän emäntä
- **Nyyrikki** oli metsänhaltija
- **Ahti** oli ainakin Mikael Agricolan mukaan vedenhaltija, jolta pyydettiin kalaa. Myöhemmin tämä on kyseenalaistettu.
- **Emuu** tarkoitti eläinsuvun kantavanhempaa, joka oikein kohdeltuna antoi jälkeläisiä ihmisille saaliiksi.

Lisäksi oli monenlaisia taruolentoja, kääpiöitä ja pikkuväkeä. Pienistä ihmisenkaltaisista olennoista, kääpiöistä, tunnetaan niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa paljon tarinoita ja myyttejä. Suomalaisessa tarustossa ja mytologiassa on monta eri lajia näitä olentoja.

Myös vainajia palvottiin. Osa vainajista oli arvostettuja esivanhempien henkiä. Vainajia pidettiin myös kammottavina olentoina, jotka saattoivat vahingoittaa eläviä. Uskottiin, että jotkut vainajat eivät päässeet kuolleiden kotiin Tuonelaan, tai tulivat sieltä jostain syystä takaisin ihmisten ilmoille.

Tommi

Näyte Kalevalasta, kun Väinämöinen ja Joukahainen taistelivat

Sanoi vanha Väinämöinen:
”En huoli hope’itasi,
kysy en, kurja, kultiasi!
On noita itselläniki
joka aitta ahtaeltu, joka
vakkanen varottu:
ne on kullat kuunikuiset,
päivän-polviset hopeat.”

Lauloi nuoren Joukahaisen,
lauloi siitäki syvemmä.

Sanoi nuori Joukahainen:
”Oi on vanha Väinämöinen!
Päästä tästä pälkähästä,
tästä seikasta selitä!

Annan aumani kotoiset,
heitän hietapeltoseni
oman pääni päästimeksi,
itseni lunastimeksi.”

Sanoi vanha Väinämöinen:
”En halaja aumojasi,
herjä, hietapeltojasi!

On noita itselläniki,
peltoja joka perällä,
aumoja joka aholla.
Omat on paremmat pellot,
omat aumat armahammat.”

Lauloi nuoren Joukahaisen,
lauloi ainakin alemma.

Siitä nuori Joukahainen toki
viimein tuskastui,
kun oli leuan liettehessä,
parran paikassa pahassa,
suun on suossa, sammalissa,
hampahin haon perässä.

Sanoi nuori Joukahainen:
”Oi on viisas Väinämöinen,
tietäjä iänikuinen!
Laula jo laulusi takaisin,
heitä vielä heikko henki,
laske täältä pois minua!
Virta jo jalkoa vetävi,
hiekka silmiä hiovi.

”Kun pyörrät pyhät sanasi,
luovuttelet luottehesi,
annan Aino siskoseni,
lainoan emoni lapsen
sulle pirtin pyyhkijäksi,
lattian lakaisijaksi,
hulikkojen huuhtojaksi,
vaippojen viruttajaksi,
kutojaksi kultavaipan,
mesileivän leipojaksi.”

Siitä vanha Väinämöinen
ihastui ikihyväksi,
kun sai neion Joukahaisen
vanhan päivänsä varaksi.

Istuiksen ilokivelle,
laulupaaelle paneikse.

Lauloi kotvan lauloi toisen,
lauloi kotvan kolmannenki:
pyörti pois pyhät sanansa,
perin laski lausehensa.

JAPANILAINEN MYTOLOGIA

Ame-no-Uzume

Kun mytologiasta puhutaan, nimet kuten Zeus, Jupiter, Hades ja Pluto kuulostaa tutulta kaikille. Mutta oletko koskaan kuullut nimiä kuten ***Amaterasu, Izanagi, Susano'o*** tai ***Tsukuyomi***? Harvemmin meille opetetaan Japanilaisesta mytologiasta ja näin haluan kertoa vähän vanhoista jumalista ja heidän taustoistaan.

Šintolaisuudessa kaikella on oma jumala; auringolla, kuulla, vedellä, vuorilla. Myös esi-isät, menneet suuret henkilöt ja keisarit voivat olla jumalia.

Mutta keitä nämä jumalat sitten ovat? On ***Izanagi*** ja ***Izanami***, aluksi molemmat luomisen jumalia. Yhdessä he loivat Japanin saaret, veden lapsen, kalpean saaren ja tulen hallitsijan. Izanami kuitenkin menehtyi synnyttäessään tulen hallitsijaa. Izanagi yritti käydä pelastamassa Izanamin Yomista, kuolleiden varjoisasta maasta. Hän löysi vaimonsa, mutta nähdessään hänen mädäntyvän muodon, Izanagi säikähti ja pakeni. Izanami jahtasi häntä, mutta Izanagi siirsi painavan kiven Yomin sisäänkäynnille, teljeten Izanamin toiselle puolelle. Izanami sanoi, että jos Izanagi nyt lähtisi, hän tappaisi 1000 ihmistä joka päivä. Izanagi vastasi tähän, että tästä lähtien 1500 ihmistä tulisi syntymään joka päivä. Näin Izanagista tuli elämän jumala ja Izanagista kuoleman jumalatar.

Kaiken tämän jälkeen Izanagi päätti mennä veteen puhdistautumaan. Pestessään kasvonsa, syntyi kolme hyvin tärkeää jumalaa. Kun Izanagi pesi vasemman silmänsä, syntyi Amaterasu, auringon jumalatar. Oikeaa silmää pestessään syntyi Tsukuyomi, kuun hallitsija. Ja kun hän pesi nenänsä, syntyi Susano'o, merten ja myrskyjen jumala.

Sanotaan että Amaterasu ja Susano'o kilpailivat keskenään useasti. Kerran Amaterasu suuttui niin pahasti, että hän piiloutui taivaalliseen luolaan, vieden auringon mukanaan sinne. Amaterasu saatiin ulos luolasta vasta kun muut jumalat järjestivät hänelle juhlat ja Amaterasu näki ***Ame-no-Uzumen***, aamunkoiton jumalattaren, tanssivan.

Tsukuyomi on saanut myös osansa Amaterasun vihoittelusta. Amaterasu oli kutsunut Tsukuyomin ***Ukemochin***, ruuan jumalattaren, juhliin. Mitä Tsukuyomi ei osannut odottaa oli tapa, miten Ukemochi valmistaisi juhlien ruoan. Hän ensin kääntyi meren suuntaan ja sylkäisi suustaan kalan. Sitten jumalatar kääntyi metsän suuntaan ja oksensi suustaan riistaa ja viimeiseksi yski kulhoon kulhollisen riisiä. Tästä ällöttyneenä Tsukuyomi surmasi Ukemochin. Amaterasu tämän kuullessaan muutti toiselle puolelle taivasta koska hän ei halunnut enää nähdä veljeään. Siksi päivä ja yö ovat niin erillään toisistaan.

Entäs tuuli ja ukkonen? Niistä huolehtii veljekset ***Fūjin*** ja ***Raijin***. Nämä kaksi lentävät pilvillä ja kantavat esineitä jotka luovat tuulet ja ukkoset. Fūjinilla on säkki, jonka suusta puhaltaa tuulet ja Raijinilla on taiko-rumpuja joita hän lyö kahdella vasarallaan, luoden ukkosen äänen.

Heta

Fūjin ja Raijin

Voikukan haituva

Kierrellen ja kaarrellen on näin ihanaa edestä kuin unta, tässä ei tarvitse syvää unta.

Täällä toisessa päässä Telakkaa näyttää olevan uusi tiimi nimeltään Kotipesä, josta tulee mieleen aina kesä.

Mitä kummaa siellä tehdään? Siellä tehdään näyttävästi kaikkea mitä ehditään ja keksitään.

Ihanaa on täällä liidellä, ei tarvitse mistään riidellä, kun vain nauttia seuraamisesta ja liitää siivellä.

Tuolla sitä näyttävästi tehdään töitä käsillä. Maalataan, virkataan ja solmitaan mattoja.

Käydään tekemässä töitä muissa tiimeissä. 1 tiimissä ja keskitiimissä: avustavat tehtävissä, siivouksissa ja keittiössä.

Tiimi on ollut toiminnassa näyttävästi koronan aiheuttaman tauon jälkeen, mutta sekin saa hyvin ison hyvän pisteen.

Kirjaston kahvilaan oli myöskin tutustuttu. Vanhalle kirjastolle Ite karhu -näyttelyä katsomaan.

Hyvällä mielellä edelleen, kierrellen ja kaarrellen, käydään töissä, tämä matka jatkuu öissä.

Henri

Syksyn 10 visaista kysymystä

1. Varhaisimmat kirjoitusjärjestelmät kehitettiin jo noin 5000 vuotta sitten, mutta missä?

A Egypti ja Mesopotamia
B. Australia ja Uusi-Seelanti
C. Antiikin Kreikka
D. Rooma

2. Mikä suurista maailmanuskonnoista on vanhin?

A. Hihhuli
B. Humanismi
C. Hindulaisuus
D. Kristinusko

3. Kuka varhainen löytöretkeilijä aloitti Euroopan ulkopuolisten alueiden tutkimisen jo 1200-luvun lopulla?

A. Jukka Jalo
B. Marco Polo
C. David Livingstone
D. Henry Ford

4. Kuka sai selville, että maa kiertää aurinkoa, eikä toisin päin?

A. Albert Einstein
B. Nikolaus Kopernikus
C. Sauli Niinistö
D. Antti Nuolivaara

5. Mistä esihistoriallinen ihminen sai elantonsa?

A. Lähikaupasta tai automarketista
B. Viljelemällä maata ja kasvattamalla karjaa
C. Metsästämällä ja keräilemällä
D. Subwaysta

6. Mikä kulkutauti tappoi yli kolmanneksen Euroopan väestä 1300-luvulla?

A. Punainen koira
B. Musta surma
C. Keltainen vaara
D. Sininen syyhy

7. Kuka sanoi ja missä ”Tämä on pieni askel ihmiselle, mutta suuri harppaus ihmiskunnalle”?

A. Tarja Halonen tultuaan valituksi Suomen presidentiksi
B. Henri Vellonen mennessään kylmävesialtaaseen
C. Neil Armstrong astuessaan kuun pinnalle
D. Valmentaja Curt Lindström Suomen voittaessa Jääkiekon MM-kisat 1995

8. Kuka sanoi nämä kuuluisat sanat: ”Veni, vidi, vici!” (Tulin, näin ja voitin!)

A. Mikko Kontinen
B. Donald Trump
C. Maija Poppanen
D. Julius Caesar

9. Kenen legendaarinen lausahdus? ”Jokainen tsäänssi on mahdollisuus”

A. Ville Valo
B. Nalle Puh
C. Matti Nykänen
D. Leevi Laine

10. Miksi puun lehdet muuttuvat keltaisiksi tai punaisiksi syksyllä?

A. Valon määrä vähenee ja lämpötila laskee
B. Mystinen maalari värittää niitä öisin
C. Lehdet punastuvat yllättävistä kehuista
D. Koska muotisesonki vaihtuu

Vastaukset: 1-A, 2-C, 3-B, 4-B, 5-C, 6-B, 7-C, 8-D, 9-C, 10-A